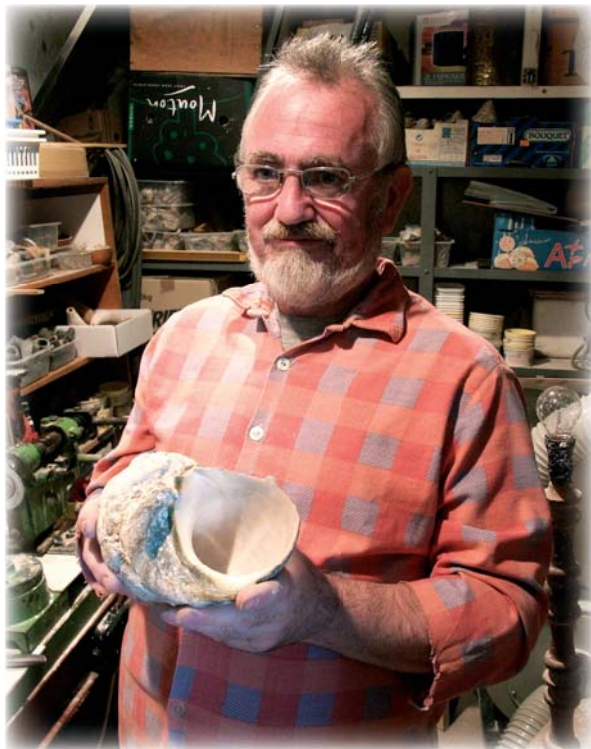

Milan Strmiska ...

... zpracování rohoviny
a perleti

Milan Strmiska

se narodil 4. srpna 1952 v Gottwaldově a jeho profesní směřování se zpočátku ubíralo zcela jiným směrem, vyučil se mechanikem chladičenských zařízení. Ke zpracování perleti ho přivedla Pavla Dočkalová, manželčina sestra, zaměstnaná v knoflíkářském průmyslu v Žirovnici. Zde se zabývala výrobou knoflíků, později začala navrhovat nové výrobní vzory a nakonec působila v podnikovém učilišti v Pelhřimově. Doma pak provozovala malou dílnu, kde vyráběla šperky a oděvní doplňky z perleti. Po ukončení aktivní činnosti v roce 1992 předala její zařízení manželům Strmiskovým, kteří po krátkém zaškolení začali provozovat vlastní dílnu. Zpočátku se ještě zaměřovali na zhotovování různých zdobených knoflíků, ovšem nedostatek vhodného výrobního materiálu - celistvých mořských ulit a lastur, je přinutil přeorientovat se na výrobu šperků. Ze zbytků lastur vyřezávají různé velké plošky a zakřivené segmenty, jejichž spojováním vznikají přirozeně jednoduché, současně však esteticky nápadité šperky. Změna výrobního sortimentu si vyžádala i úpravu pracovních postupů, jejichž podstatná část spočívá v ručním broušení a leštění perleti pomocí mechanických kotoučů a brusné pasty. Potřebné zkušenosti s touto činností přinesla až léta práce a pokusů, jejichž výsledkem je i receptura vlastní leštící pasty. Zkušenosti s broušením a leštěním perleti manželé s úspěchem aplikovali i na rohovině z kravských rohů. Vyrábí z nich rozsáhlý sortiment šperků, spon do vlasů a oděvních doplňků, jejichž matně leštěný povrch s výraznou kresbou spolehlivě upoutá pozornost každého zákazníka.

K výrobě perleťových knoflíků a nověji šperků se

Perleť ze sladkovodních a později i mořských lastur nacházela po dlouhou dobu uplatnění především v nábytkové intarzii. Teprve v 19. století se řemeslo zaměřilo též na výrobu knoflíků a drobných

oděvních doplňků. Centrem, odkud se novinky šířily, byla Vídeň, kam chodili mladí muži do učení a tovaryši na zkušenou. Zde se nakupoval výrobní materiál, získávaly zakázky a odváděly hotové výrobky. V Čechách byla výroba soustředěna do několika velkých center, z nichž největší bylo v Žirovnici a okolí. Výrobou se zabývali hlavně muži, děti a ženy vypo-

máhaly s balením a distribucí. Dutým vrtákem upnutým do šlapacího soustruhu se z rozměrných lastur vyvrtávaly pravidelné válečky. Následovalo štěpení sekáčkem na jednotlivé vrstvy, broušení a vrtání dírek. Nakonec se budoucí knoflíky nasypaly do otáčivého bubnu s pemzou a kyselinou, jež knoflíkům dodávala potřebný lesk.

používají schránky několika druhů mořských živočichů. Podle druhu, původu a charakteristiky se rozlišují na irisku, tahitu, goldfisku, burgus, trocas a další. Zdrojem těchto lastur bylo v minulosti především Tichomoří, odkud je velkoobchodníci odváželi do Evropy. Celosvětová burza obchodu s perletí bývala v Hamburku. V současnosti je vývoz nezpracované suroviny z mateřských zemí zakázán a obchodníci mají možnost nakupovat pouze polotovary - různé veliké, očištěné a vybroušené perleťové destičky. Ty však využívají především klenotníci, ne tak už drobní výrobci, pro něž jsou cenově nedostupné. Základním materiálem pro výrobu šperků jsou tak staré zásoby lastur a především odpad z výroby knoflíků, které se v Žirovnici běžně vyvážely na podnikovou skládku. Plášť lastury je sice místo vedle místa proděravěný, jak se z něj dutým vrtákem získávaly knoflíky, ovšem zůstávají ještě zesílená žebra po obvodu, středové žebro a spirálový okraj, z nichž lze získat řadu menších různě tvarovaných plošek - výchozí materiál k výrobě šperků. Po odřezání potřebné části materiálu diamantovým řezným kotoučem je třeba nejprve z povrchu odbrousit vápenatou vrstvu tzv. kůru, pod níž se nachází perleť. Připravené polotovary se složí do podoby budoucího náhrdelníku či náramku, provedou se drobné korekce tvarů a vyvrtají otvory pro spojovací drátky. Následuje nejdůležitější část výrobního postupu, jímž je broušení a leštění pemzovou brusnou pastou, které perleť rozzáří a dodá jí její hluboký lesk. Vedle šperků skládaných z perleťových plošek vznikají v dílně i kusy, využívající přirozené tvary lastur, jako jsou třeba spirálové náramky z okrajů ulit, či zvlněné závěsky ze středového žebra.

Charakteristickým rysem výrobků z dílny manželů Strmiskových je propojení kvalitně podané tradiční technologie s moderním designem šperků a oděvních doplňků, jejichž autorkou je výtvarnice Eva Strmisková. Díky tomu je mezi zákazníky o výrobky stálý zájem a tradiční technologie se tak dočkala nového uplatnění.

Milan Strmiska

Mešovice 14

671 07 Uherčice u Znojma

tel. 733 282 159

www.rohovina-perlet.cz